

Preek startzondag 13 september 2020

Mattheüs 13: 44-46

“Het is met het koninkrijk van de hemel als met een schat die verborgen lag in een akker. Iemand vond hem en verborg hem opnieuw, en in zijn vreugde besloot hij alles te verkopen wat hij had en die akker te kopen.

Ook is het met het koninkrijk van de hemel als met een koopman die op zoek was naar mooie parels. Toen hij een uitzonderlijk waardevolle parel vond, besloot hij alles te verkopen wat hij had en die te kopen.”

Het goede leven – ontdekkersvreugde

Geliefde gemeente van onze Heere Jezus Christus,

Het Duits is een fantastische taal. Misschien niet een populaire mening. Velen vinden het maar een harde taal met harde klanken. Maar ik vind Duits juist zo tof omdat het van die hele specifieke woorden heeft. Veel specifieker soms dan in het Nederlands. Dat komt omdat ze allemaal verschillende woorden aan elkaar kunnen plakken. Denk bijvoorbeeld maar aan Schadenfreude:

Leedvermaak. Oftewel: met nét iets te veel interesse kijken naar hoe de wereld van een ander instort. Duitsers vinden het blijkbaar belangrijk om goed onderscheid te maken tussen verschillende vormen van vermaak en vreugde. Ze hebben nog een ander specifiek woord: Entdeckersfreude. En daar hebben wij niet echt een mooie vertaling voor. Ontdekkersvreugde is het letterlijk. Ontdekkersvreugde is het éureka-moment: het moment dat je uitroept: ‘ik heb het gevonden’. Een heel specifiek moment dus, een heel specifiek gevoel. Dat alles op z’n plaats valt en dat je de oplossing hebt gevonden.

En Entdeckersfreude is ook het thema van deze preek. We gaan namelijk kijken naar de reactie van twee mensen op het vinden van een enorme schat: een schat verborgen in de grond en een schat van een parel.

Jezus vertelt twee parabels, twee gelijkenissen over wat het Koninkrijk van God precies is. Jezus gebruikt geen taal van feiten, geen zakelijke taal die precies afgrenst wat het Koninkrijk van God wél en níet is. Want om het koninkrijk te snappen moet je hele manier van denken omgedraaid worden. Het lijkt ons telkens weer te ontglippen. Want we kunnen het koninkrijk van God niet vatten in onze gewone termen. We kunnen er geen woorden op plakken die te maken hebben met onze eigen parlementaire democratie of het koningshuis.

Het koninkrijk is van een heel andere orde, van een heel andere manier van denken.

We kunnen er eigenlijk alleen maar over denken in poëtische taal, over zingen, over dagdromen. Vol heimwee naar iets wat we nog nooit echt helemaal meegemaakt hebben. Het koninkrijk is wanneer de vrede van God compleet op aarde aanwezig is. Wanneer wij God helemaal kennen en er niet meer een soort van onzichtbare barrière instaat tussen ons en God. Alle hindernissen zijn weg, alle franje, alle stoorzenders. Er is alleen nog maar echt begrip over. Onmiddelijkheid. Alle ruis is weg. Je hoeft je niet meer schrap te zetten om te vechten. Om jezelf overeind te houden. Want je bent al helemaal ondersteund. Helemaal gedragen door God zelf. Thuisgekomen.

We hebben dus verbeeldingskracht nodig om ons in te beelden hoe dat koninkrijk van de hemel, dat koninkrijk van God, eruit gaat zien. Daarom gaan we oefenen met ons in te beelden hoe de 'ontdekkersvreugde' eruit zal hebben gezien in de twee verhalen die Jezus vertelt over twee mensen die een enorm risico namen voor de schat die ze gevonden hadden.

Als eerste hebben we de toevallige vinder. Waarschijnlijk gewoon een arbeider. Iemand die op het land werkte, maar niet zijn eigen land. Eigendom van een ander. Maar deze man doet het harde werk. Compleet onverwacht vindt hij een schat. Hoe klein de kans ook was, het was niet helemaal onmogelijk om een schat te vinden. Het was namelijk in die tijden gebruikelijk om kostbare zaken in de grond te verbergen als je het land uit moest vluchten vanwege oorlog. Maar lang niet iedereen kwam terug van een vlucht om de schat weer op te graven. De Romeinen hadden geen wetten gemaakt over verborgen schatten, dus was de schat gewoon voor de eerlijke vinder.

En dan de tweede parabel. Hier gaat het over iemand die actief op zoek was naar een schat, naar de grootste, mooiste parels. In de oudheid werden parels ook al gezien als het mooiste en het meest waardevolle dat er bestond. Zo ging er het verhaal rond van Cleopatra, de Egyptische koningin, die de twee grootste parels van het heel universum had weten te bemachtigen. Net als nu was er een levendige handel in parels: er was goed geld mee te verdienen en handelaren legden lange afstanden af op zoek naar de beste parels voor de handel.

Deze parelhandelaar weet exact waar hij naar op zoek is. Hij weet alleen niet wanneer en of hij die allermooiste parel ooit zal tegen komen. Maar hij is klaar om zijn slag te slaan en alles te verkopen.

Jezus zegt: zó is het koninkrijk. Jezus leert ons ook om te bidden: 'Uw koninkrijk Kome'.

Het koninkrijk van God is niet tastbaar, maar heeft wel heel tastbare gevolgen. Want het is het koninkrijk waar mensen bereid zijn om alles wat ze hebben in te ruilen.

Om het anders te zeggen: het koninkrijk van de hemel, het koninkrijk van God, is voor lefgozers. Voor mensen die bereid zijn om een enorme stap te zetten en hun leven compleet om te gooien. Ontdekkersvreugde is een katalysator: als je zó enorm ondersteboven bent, zo enorm overrompeld bent door het goede nieuws van het Koninkrijk, dan neem je een stap, dan neem je een sprong. Zoals de mensen uit de parabel die de sprong in het diepe waagden en alles wat ze hadden verkochten omdat ze zo in de ban waren van de schat.

Het leven van het koninkrijk gooit de bestaande orde behoorlijk overhoop. Want in het koninkrijk zijn de eersten de laatsten en de laatsten de eersten. Het koninkrijk is: je vijanden liefhebben. Het koninkrijk van God is feestvieren met iedereen die er niet bij hoort en nooit wordt uitgenodigd op een feestje. Het koninkrijk van God is: iets hebben om voor te leven.

In de Bijbel in Gewone Taal heet het koninkrijk van God: Gods nieuwe wereld. Gods nieuwe wereld is een wereld waarin de kaarten anders geschud zijn en waarin we bevrijd zijn van het "maar er is geen alternatief" wat we continue om ons heen horen. Gods nieuwe wereld is het alternatief.

Gods nieuwe wereld is namelijk het alternatief omdat het élk mens belangrijk vindt en mensen niet ziet in termen van hun economische opbrengst. Het is een alternatief omdat het een oplossing biedt voor de vervreemding van de verschillende relaties waarin we ons bevinden. De relatie met God, met onszelf, met elkaar en met de schepping. Jezus zegt: verzoening is mogelijk: het is mogelijk om zó te leven dat vervreemding plaatsmaakt voor verbondenheid. Isolement maakt plaats voor connectie.

En dat te midden van al het cynisme, fake news, etc. etc. etc. Ik hoef het u niet te vertellen wat er mis is. U leeft dat elke dag.

Te midden van alles is die vreugde van de nieuwe ontdekking mogelijk.

En dat is een vreugde die blijft. Het helpt je om altijd weer terug te denken aan het begin. Want als we even van metafoor switchen, dan kan je niet alleen

zeggen dat het koninkrijk van God een parel is, maar ook een diamant. Een diamant met heel veel verschillende facetten.

Voor elk persoon kan er weer een andere aanleiding zijn om het koninkrijk te ontdekken en zich in te zetten voor Gods nieuwe wereld. Laten we nog een keer kijken naar die vier verschillende relaties die in Gods nieuwe wereld hersteld worden.

De relatie met God: misschien is voor u de ontdekking van het koninkrijk dat er niet is “ja ik geloof wel dat er iets is tussen hemel en aarde.” Maar u komt tot de ontdekking dat het niet gaat om iets maar over iemand. Een levende God. Een God die van u persoonlijk houdt en een relatie met u wil.

Of misschien is voor u de ingangshoek de relatie met anderen: u liep telkens weer vast in argwaan, wantrouwen naar de ander toe. Of misschien werd u geboren in een racistisch of antisemitisch milieu en kwam u er heel geleidelijk aan achter dat u een andere weg wilde inslaan. En ontdekte u in het koninkrijk van God dat élk mens gelijk is en élk mens waarde heeft.

Dan de relatie met uzelf: een minderwaardigheidsgevoel, sabotage van uzelf. Maar in Gods nieuwe wereld mag u weten dat u goed gemaakt bent, dat God u gewild heeft zoals u bent.

Of de relatie met de schepping: Gods nieuwe wereld is een goede wereld waarin uitbuiting van de aarde geen plaats heeft. Vorige week noemde ik het al: de stijging van de zeespiegel is zo schrikbarend dat de allerslechtste scenario's werkelijkheid worden. Het vinden van het koninkrijk is dan ook een wake-up call: Doe iets! Laat niet toe dat Gods goede schepping vermorzeld wordt vanwege onze hebzucht.

Vier belangrijke onderdelen van het koninkrijk!

En kan u misschien nadenken welke in uw leven persoonlijk het meest naar de voorgrond komt? Het kan zijn dat u een immense ontdekkingsvreugde heeft gevoeld toen u christen werd: u wist in één keer: ik mag er zijn! Wat mijn ouders of mijn familie of de meester of juf op school vertelde: dat ik nergens toe deugde of dat het toch niets met mij zou worden, dat klopt niet. Dat kan úw ontdekkingsvreugde zijn. Maar u groeit in uw geloof, Gods nieuwe wereld wordt steeds echter, steeds meer realiteit. En dan komt u erachter dat het koninkrijk óók te maken heeft met zulke praktische zaken als het aanpakken van discriminatie op de arbeidsmarkt en op de huizenmarkt.

In mijn boekenkast staat een boek met een mooie en provocerende titel: de dominee leert vloeken. Het is een persoonlijk verslag van een dominee, Rikko Voorberg, die opgroeide in een christelijk gezin. Maar het christendom in zijn jeugd ging eigenlijk alleen maar over jouw persoonlijke relatie met God. Hij hoorde eigenlijk nooit wat het christelijk geloof voor betekenis had in de strijd voor rechtvaardigheid.

Pas later kwam hij daarachter en ging hij door een fase waarin hij héél boos werd op al het onrecht in de wereld. Hij ging steeds meer zien dat het koninkrijk véél breder is dan alleen de kerk. Het gaat niet om de hoeveelheid mensen die op zondag in de kerk zitten, maar om de impact die ze hebben bûiten de kerk. Dat er daadwerkelijk iets gedaan wordt aan de vluchtelingenproblematiek bijvoorbeeld.

Op dit moment is hij bijvoorbeeld bezig om vluchtelingen uit het afgebrande kamp Moria in Griekenland naar Nederland te krijgen. En andere van mijn vrienden gingen dit weekend demonstreren voor diezelfde reden. Velen zullen zeggen dat het waanzin is of dat het toch geen zin heeft. Want waarom zou je je druk maken om mensen die je toch niet kent? En je kan toch net zo goed op je vrije zaterdag lekker thuis relaxen?

Maar waarom zou je het wél doen? Het antwoord zit diep: Uit frustratie, uit wanhoop, vanuit de gedachte dat élk kind een veilige plek heeft om te slapen. Vanuit de fundamentele overtuiging dat mensenrechten daadwerkelijk universeel zijn.

Achter die wanhoop, achter die frustratie, zit uiteindelijk een visioen van Gods nieuwe wereld. Het is een visioen waarin elk kind veilig is. Een visioen voor een wereld waarin niemand meer hoeft te vluchten.

Kiezen voor het koninkrijk betekent dus een radicale stap: het is kiezen voor verzoening in de relatie tussen God en mens, tussen mensen onder elkaar, een verzoening met wie je zélf bent én een nieuwe manier van kijken naar milieu en klimaat.

Dat vraagt lef. En dat is ook precies het punt wat Jezus wilde maken. Paulus maakt ook hetzelfde punt. Hij zegt:

‘Het kennen van Christus Jezus, mijn Heer, overtreft immers alles. Omwille van Hem heb ik alles prijsgegeven. Ik wilde Christus winnen.’

De ontdekkersvreugde van het Koninkrijk vraagt van je om ergens voor te gaan staan. Zonder lef geen vreugde.

Radicale vreugde. Want je wéét dat het goed zit in Gods nieuwe wereld. Goed tussen jou en God, goed met jezelf, goed met je relaties, en dat je je inzet voor een góede wereld.

Want dát is de ontdekking van het koninkrijk.